

Egyszóval: a polgári, másfelől a szocialista irodalom, a polgári kritika és a marxista kritika közötti vita (ami bizonyos értelemben kölcsönhatás is), ma sokban új helyzetben, új feltételek közt, új társadalmi, irodalmi és esztétikai jelenségek kapcsán folytatódik. Erre az „újra” kell, úgy érzem, a jelenleginél tudatosabban felkészülnie az irodalom és az irodalomkritika elkötelezett, progresszív — elsősorban marxista — bázisának.

HERNÁDI GYULA

egyétért azokkal, akik a hetvenes évek irodalmához képest nem nevezik egyértelműen „nagy korszaknak” a hatvanas éveket. A hatvanas évek irodalmának említéskor ugyanis három-négy jó regényről van szó. Most viszont olyan közel állnak még hozzánk ezek a jónak mondható regények, hogy talán észre sem vesszük, milyen értéket képviselnek. Igazat ad Tóth Dezsőnek, hogy a magyar történelem lökészerűen változtatta meg az irodalmat, teremtett 1956 után olyan magas fokú társadalmi szabadságot, amely e fejlődéshez kedvező légkört biztosított. A kritika és az irodalom szimbiózisában mindig, ma is van hiba. A legfőbb talán, hogy nem léteznek azok a fórumok, amelyeken a kritika és az irodalom a „szocialista szabadpiacon” kicseréli értékeit és így kialakulhat egy egészségesebb egyensúly. Lapjainkban, folyóiratainkban egyre zsugorodnak a kritikai rovatok. Amíg egy színházi előadásról, filmbemutatóról napokon belül több helyen is megjelenik az értékelés, addig jóval nagyobb hatású könyvek sora marad említetlenül a fórumokon.

KOCZKÁS SÁNDOR

egyétértését fejezte ki Tóth Dezsővel. Különösen hangsúlyosan ismételte azokat a gondolatokat, amelyekben Tóth elvtárs a „hogyan tovább?” kérdéseiről beszélt. A hetvenes években valóban fokozódni látszott a közöny, valamiféle tehetetlenség-érzet. Szakonyi Adáshibája fejezi ki legpontosabban ezt a szituációt. Más művekben is tapasztalhattuk, milyen súlyt adhat mondandójának az író, ha a groteszk eszközök alkalmazásával hívja föl az olvasók és nézők figyelmét. A kritika helyzetéről szólva elmondja, hogy — tisztelet a kivételnek — folyóirataink kritikai rovatai nem mindig különböznek egymástól. Ritkán vállalják bizonyos tendenciák, mozzanatok, nemzedékek felkarolását. Egyétért Almási Miklós gondolatával, a kritikus a közönségnek is legyen elkötelezettje. Egyre több ugyanis az olyan „átlagolvasó”, aki összetett, differenciált, indirekt írói hatásokra is figyelni tud, annak értéke lesz. Szerinte a kritika a jövőben — amennyiben figyel erre — jobban betöltheti ezt a szerepét is.